

INTERVJU **Fra Miljenko Stojić**

Lustracija je potrebna da se iskorijene partijske istine

Došli smo do kraja istraživanja o pobijenim franjevcima

U veljači 1945. godine komunističke vlasti pobile su veliki broj Hrvata, među njima i franjevcima. S boli se i u 2018. prisjeća tih žrtava

Zoran Krešić
zoran.kresic@vecernji.net
MOSTAR

Čak 66 franjevac ubijeno je u odmazdama u zimu i proljeće 1945. godine. Godinama vicepostulator postupka mučeništva "Fra Leo Petrović i 65 subrača" fra Miljenko Stojić predano radi na rasvjetljavanju istine o ovom monstruoznom zločinu. Pokrenute su brojne akcije, a među njima je postupak za proglašenje ubijenih franjevac blaženima.

Kako se obilježava 73. godišnjica mučeničke smrti hercegovačkih franjevac?

- Mogli bismo reći kako sve ide svojim uobičajenim tijekom. Najprije su Dani pobijenih hercegovačkih franjevac (4. - 7. veljače) na Širokom Brijegu, središnjem žrtvoslovnom mjestu Hercegovačke franjevačke provincije. Ove godine sv. misu zadušnicu predvode i na njoj propovijedaju povezani radom s franjevačkim trećim redom i Franjevačkom mladeži: fra Antonio Šakota iz Mostara, fra Domagoj Šimić iz Banje Luke i fra Ivan Matić iz Samobora. Na samu obljetnicu to je uobičajeno provincijal hercegovačkih franjevac dr. fra Miljenko Šteko. Nakon toga kreću obilježavanja po svim našim bratstvima i u tuđinstvu i u inozemstvu. Vjernici i šira društvena zajednica itekako su uključeni u sva događanja. Spomenimo da na Danima dijelimo nagrade nagrađenima na nagradnom natjecanju o temi pobijenih hercegovačkih franjevac, da se ovih dana drže satovi povijesti u osnovnim i srednjim školama... Isto tako, sve je više onih koji pišu školske radove i radove za akademske stupnjeve o temi naših pobijenih fratara, snimaju se filmovi, pišu stručni članci i knjige... Grad Široki Brijeg i Zapadnohercegovačka županija proglasili su 7. veljače Danom sjećanja na pobijene franjevcima i puk, posvećuju im se ulice, trgovine... Moramo zaista biti zadovoljni. Očito je glas puka Božjega, koji kroz ove dane ponovno ispunja prostor samostansku crkvu u Širokom Brijegu, urodio plodom.

A neprestano dolaze i tijekom cijele godine.

Za Široki Brijeg i Hercegovinu veljača je mjesec boli i sjećanja na franjevcima i pobijeni hrvatski puk na kraju Drugog svjetskog rata. Zašto se ti zločini čak sedamdeset godina poslije nastoje negirati i prikrivati u dijelu hrvatske i bh. javnosti?

- Ne vode se rasprave o prošlosti zbog prošlosti, nego zbog budućnosti. Kad bi se objelodanila puna istina, puno bi toga bilo drukčije. No, unatoč tomu što je Europski parlament komunizam proglasio jednim od tri suvremena totalitarizma i pozvao na njegovo potpuno odbacivanje i zacjeljivanje rana, koliko je to sada moguće, određeni se i dalje napajaju spomenutom totalitarnom ideologijom. Istina, sada to zovu antifazišizmom i primjenjuju neke malo drukčije metode, zaboravljajući, da budemo skroz kratki, čiju su knjižicu nosili: partijsku ili nečiju drugu. Njima je do produljenja roka trajanja toga neljudskog i totalitarnog sustava, a u isto se vrijeme busaju u prsa nekom navodnom borbom za ljudska prava. Da su zaista zagovornici ljudskih prava, onda bi, recimo, u Mostaru bio spomenik za ubijenih 7 franjevac i mnoštvo članova puka Božjega, onda se ne bi danas određeni drznuli govoriti da će uspostavljati neki hrvatsko-srpsko-bosanski i ne znam kakav još jezik, ne bi potpisivali onu propalu Deklaraciju o zajedničkom jeziku... Ali znamo da to nije tako, pa se borba za istinu i pravdu nastavlja.

Nedavno je u jednome intervjuu bošnjački član Predsjedništva, govoreći o žrtvama rata, rekao gotovo da su pobijeni u Križančevu Selu vojnici HVO-a te da su kolateralna žrtva, a slično su nas 50 godina i komunisti učili da je bilo opravdano ubiti franjevcima i Hrvate jer su bili "sljedbenici ustaša". Kako to tumačite?

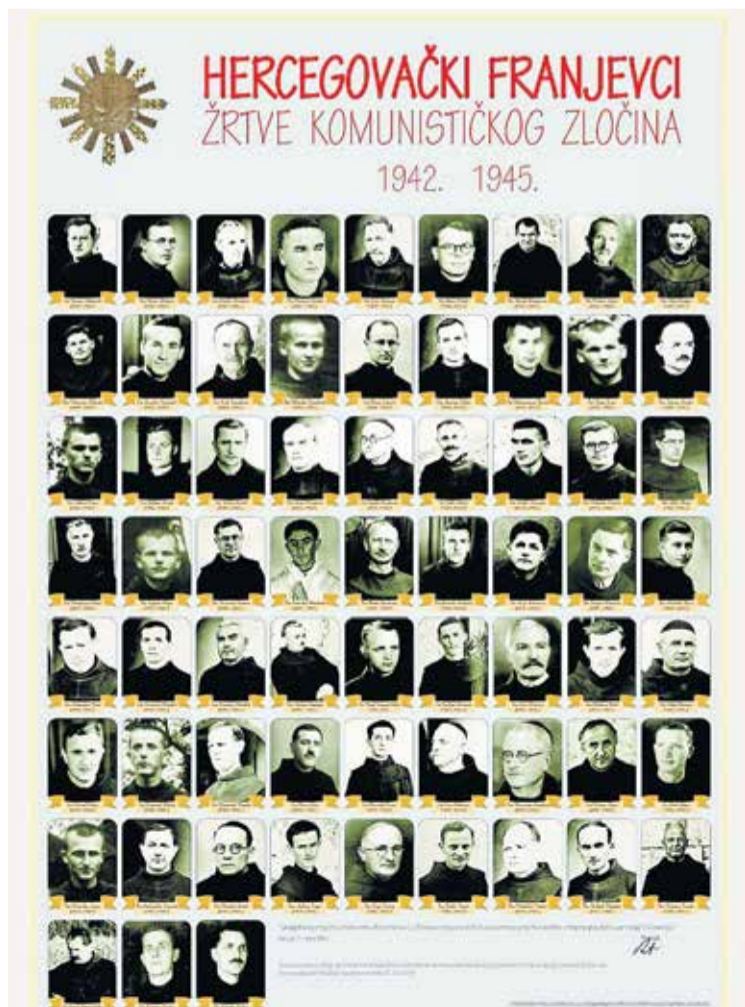
- Dobro ste primijetili. Slična je to namisao i matrica ponašanja, samo upakirana nešto drukčije. Svatko bi trebao priznati svoje zločine i pokajati se za njih ako želimo živjeti jedni pored drugih u miru i dobru. Ali to očito nije slučaj. Da jest, onda dotični ne bi govorio to što ste naveli i na takav način. Ne bi govorio kako hrvatskom narodu ne trebaju me-

diji na hrvatskom jeziku, kako je dopušteno drugome nametati njegove predstavnike po svom nahođenju, kako hrvatski narod

Nadam se kako smo uspeli skupiti dovoljno kvalitetnih dokumenata i svjedočenja da Crkva na kraju svega dobar broj njih službeno proglasi mučenicima odnosno blaženima i svetima

NALAZI VICEPOSTULATURE
Materijal se šalje u Rim

praktično primijenjenih metoda nešto drukčiji. Upravo to je jasan pokazatelj - kamo bi se zapravo htjelo.

Jeste li zadovoljni onim što je učinila Vicepostulatura i kada se očekuje njezin završetak rada?

- Vrlo sam zadovoljan. Zahvaljujem Bogu što nas je sve zajedno vodio kroz ovaj dug i odgovoran rad. Bilo je trenutaka kada se moglo, tako reći, dotaknuti nazočnost Božju. Otvarala su se vrata za koja nisam ni znao da postoje, a kamoli kako ih otvoriti. Posebno sam zadovoljan što smo radom u Vicepostulaturi pridonijeli i otkrivanju istine o pobijenim članovima puka Božjega. Ubijene fratre pronalazili smo zajedno s ostalim članovima puka Božjega i kako smo ih mogli ostaviti?! Tako smo bili idejni začetnici onih povjerenstava po općinama za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugog svjetskog rata i poraća koje u posljednje vrijeme koordinira Odjel za Drugi svjetski i Domovinski rat pri HNS-u BiH te zajedno s njima gradi Groblje mira na Bilama. Hvala svima s kojima sam imao i imam čast raditi i onima u društvenoj zajednici koji sve to prepoznaju i pomažu. A sav taj rad imao je odjeka i s drugu stranu granice pa i tamo sudjelujemo u sličnim pothvatima. Vicepostulatura je došla do samog kraja ovog prvog istražnoga dijela. Već smo strpljivo počeli slagati prikupljenu građu po propisanim pravilima za podnošenje mjesnom biskupu i, ako Bog da, otpočinjanju službenog dijela ovog postupka mučeništva. Kada i to prođe, onda sve ide u Rim na daljnji postupak. A tamo nismo jedini s takvim molbama. Očito je da će sve dugo trajati. No, to nije uopće važno. Važno je samo otkriti istinu i na temelju nje nastaviti graditi svoj odnos prema pobijenim franjevcima. Nadam se da smo uspeli skupiti dovoljno kvalitetnih dokumenata i svjedočenja da Crkva na kraju svega dobar broj njih službeno proglasi mučenicima odnosno blaženima i svetima.

Iako je prošlo toliko vremena, mislite li da bi danas imalo smisla provesti lustraciju i koliko ona koči razvoj i napredak društva, osobito njezina demokratiziranja?

- Sve ovisi o tome što tko misli pod lustracijom. Lustracija je rasvjetljavanje povijesnih činjenica i uloge pojedinaca u određenim procesima. Jako je puno tema o kojima i danas vrijedi nekadašnja partijska istina, a ne činjenice. Na svim razinama u društvu, ne samo u politici, s obje strane granice još ima mnogo onih koji su nepokajani pripadnici jugokomunističkog totalitarničkog sustava. Svojim djelovanjem oni djelatno kočuju put tih društava prema punoj demokratizaciji, a rekao bih i prema miru na ovim prostorima. Svaki totalitarizam je, da ne idemo u širinu, veliki proizvođač zla. Zbog toga, što prirodnost zla. S obzirom na to, bit će nam bolje. Ili ćemo se zadovoljiti time da Bog, ili priroda po onima koji ne vjeruju, učine svoje. Međutim, i u tom slučaju naraštaji koji dolaze bit će prinuđeni baviti se rasvjetljavanjem istine. Samo, bez svjedoka iz prve ruke, bit će im znatno teže. ●